Eduskunta, maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Momentin 30.10.50 määrärahalla on elintärkeä vaikutus maaseudun ja koko elintarvikeketjun toimintaan.

Momentin rahoitus tulee talousarvioesityksen mukaan alentumaan 1 752 000 euroa ollen 3 466 000 euroa, vähennystä on 34,2 %. Vuoden 2011 yli 10 miljoonan euron tasosta vähennys olisi yhteensä noin 70 %. Tämä vuosien mittaan toistuvasti tapahtunut neuvonnan määrärahan alentuma on suhteessa enemmän kuin muilta momenteilta.

Määrärahan leikkaus on erityisen haitallinen, koska neuvontaan käytetyllä rahalla saavutetaan moninkertainen vipuvaikutus maatilojen kannattavuuteen. Maatilojen tulokset paranevat ja myös yhteiskunta hyötyy kasvaneiden verotulojen kautta. Nykyinen markkinahintojen alentumisesta ja sääoloista johtuva maatilatalouden kannattavuuskriisi olisi vielä syvempi ilman neuvonnan työtä. Valtionavun heikentyessä saatetaan ajautua tilanteeseen, että vain parhaiten kannattavilla ja suotuisimpien tuotantoalueiden tiloilla on mahdollisuus käyttää neuvonnan palveluja. Neuvonnan valtionapu kohdennetaan yksinomaan kattavan valtakunnallisen neuvonnan saatavuuteen ja tulossopimuksessa sovittujen neuvontapalveluiden hintojen alentamiseen, ei neuvontaorganisaatioiden hallintorakenteisiin.

Neuvonnan valtionapu tulisi palauttaa vuoden 2011 tasolle juuri tämän kannattavuutta parantavan merkittävän vipuvaikutuksen vuoksi. ProAgria on viime vuosina kehittänyt aktiivisesti palveluitaan ja oman toimintansa kustannustehokkuutta, tarjotakseen entistä parempia ja laadukkaampia palveluita jäsenilleen. Samanaikaisesti yhdistys on kamppaillut alenevan valtionavun aiheuttaman taloushaasteen kanssa.

Suomen alkutuotannon parempaa tulevaisuutta edistääkseen ProAgria on aktiivisesti yhdessä Luken, MTKn ja elinkeinon kanssa edistänyt Rinteen hallituksen ohjelmaan kirjattua osaamis- ja palvelukeskusta tavoitteena rakentaa uudenlainen ja tehokas yhteistyöverkosto alan toimijoiden kesken. Tämän selvitystyön loppuunsaattamiseksi anomme momentille 200 000€ lisärahoituksen myöntämistä.

Vaikuttavuus

ProAgrian tehtävä on parantaa asiakkaidensa kilpailukykyä ja kannattavuutta sekä edistää maaseudun kestävää kehitystä ja hyvinvointia. Toiminta on puolueetonta ja riippumatonta. ProAgria-keskukset toimivat yhdistysmuotoisina ja ovat viljelijöiden hallinnoimia. ProAgrialla on noin 65 000 jäsentä. Vuosittain palvellaan yli 30 000 eri asiakasta, joista noin 25 000 on maatila-asiakkaita. Fyysisiä asiakastapaamisia on vuosittain yli 85 000 ja sähköisissä välineissä yli 300 000 tapaamista kuukausittain. **Mikään muu toimija Suomessa ei kykene samaan palveluiden kattavuuteen koko Suomen laajuisesti.**

Maatiloilla on isoja talousvaikeuksia, jotka johtuvat erityisesti viimeisen parin vuoden aikana realisoituneista maataloustuotteiden tuottajahintojen laskusta. **Toimintaympäristön haasteista huolimatta maatilan omat päätökset ja toimenpiteet vaikuttavat eniten tilan kannattavuuteen. ProAgrian tuotanto-, talous- ja johtamisasiantuntijapalveluilla voidaan tukea näitä toimenpiteitä ja siten parantaa maatilojen tuottavuutta ja kannattavuutta ja jopa pelastaa maatiloja suuremmalta konkurssiaallolta ja auttaa maatilayrittäjiä jaksamaan myös henkisesti näinä taloudellisesti vaikeina aikoina.** Tavoitteena on elinkeinon säilyvyyden ja työpaikkojen turvaaminen sekä valtion myöntämien investointitukien hyödyn turvaaminen. Parhaimmillaan **sijoitetulle rahalle saadaan moninkertainen vipuvaikutus** maatilojen kannattavuuden paranemisen kautta ja **yhteiskunnalle kertyy miljoonien eurojen vuosittainen verohyöty kannattavista tiloista**.

ProAgrian tavoitteena on pitää suomalainen maaseutu elinvoimaisena sekä ylläpitää Suomen elintarvikeomavaraisuutta lisäämällä ruoan alkutuotannon kannattavuutta kaikkialla Suomessa. ProAgrian ja Luken tietokannat osoittavat, että parhaat alkutuotannon yritykset menestyvät vaikeissakin tilanteissa. Menestyminen ei ole yksin yrityksen kokokysymys vaan johtaminen, tuotannon tehokkuus sekä kustannusten ja talouden hallinta ovat keskeisiä menestystekijöitä. **Kansallisesti toimiva, sitoutumattomasti ja voittoa tavoittelemattomasti toimiva neuvontajärjestö** suunnittelee ja auttaa tiloja saavuttamaan edellä mainituissa asioissa tuloksia ottamalla käyttöön parhaita ja koeteltuja käytäntöjä ja siten vaikuttaa elinkeinon kannattavuuteen. ProAgrialla on paljon näyttöä toimenpiteiden vaikuttavuudesta.

Uusien palveluiden kehittäminen

ProAgria on kehittänyt palveluita vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin ja tuottamaan mahdollisimman suuren hyödyn asiakkaille. Maatilojen strategiset johtamispalvelut, Lean-opastaminen, taloushallinto, KPI-mittarit, energiatehokkuus, ravinteiden kierrätys sekä kotieläin- ja kasvituotannon uudet palvelut ovat tästä esimerkkejä. Esimerkkeinä kehittämistämme sähköisistä palveluista on Bisnes+ -palvelu, josta kehittyy maaseudun yritysten strategisen johtamisen toimijoita yhdistävä alustapalvelu. Muista ohjelmistoista mainittakoon kasvinviljelyn suunnitteluohjelman WebWisun ja talouden hallintaan tarkoitetun WebWakka-ohjelmien kehittäminen, jotka ovat asiantuntijoiden tärkeimpiä työvälineitä. WebWisu-ohjelmistolla tehdyillä viljelysuunnitelmilla katetaan 53 % Suomen peltopinta-alasta vuonna 2019.

Ilmastomuutoksen hillinnän merkitys kasvaa ja tulevat EU-tason tukiohjausvaikutus tulee todennäköisesti ohjautumaan tilojen ympäristöjalanjäljen pienentämiseen. Neuvonnalla on tärkeä tehtävä maatilatalouden ilmastovaikutusten vähentämisessä ja tätä osaamista olemme aktiivisesti kehittäneet kuluvan vuoden aikana. Lokakuussa 2019 lanseeraamallamme **Biocode-ympäristövaikutuslaskennalla** viljelijä voi mitata, asettaa tavoitteita, simuloida ja nähdä heti toimintatapamuutosten vaikutuksen tuottamiensa tuotteiden hiilijalanjälkeen. Viljelijöillä on harvoin mahdollisuutta tai ymmärrystä itse maksaa ilmastoasioiden neuvonnasta. Palvelun nopea levittäminen tulevaa EU-tukikautta silmällä pitäen olisi mahdollista yhteiskunnan tuella.

ProAgrian aktiivinen ote hallitusohjelmaan kirjatun osaamis- ja palvelukeskuksen edistämisessä mahdollistaa keskuksen toteutuessa viljelijöiden nykyistä laadukkaamman neuvonnan yhteistyössä tutkimuksen ja elinkeinon kanssa.

Valtion määrärahan merkitys työpanokseen

Talousarviossa esitetty leikkaus kuluvan vuoden tasosta merkitsee neuvontajärjestössä 50-60 henkilötyövuoden panosta. Määrärahalla tuetaan MMM:n kanssa vuosittain tulossopimuksessa sovittujen palveluiden tuottamista eli alkutuottajille tuotetaan palveluita alennettuun hintaan samalla laatutasolla ympäri Suomea. Maatilojen talousvaikeuksien takia kaikilla asiakkailla ei ole halua tai kykyä maksaa palvelusta täyttä hintaa. Tuen vähenemisen seurauksena olisi palveluiden hintoja korotettava, jolloin niiden käyttö vähenee. Siksi maatalouden kannattavuusparannuksia jää saavuttamatta, tilojen taloustilanne ei siltä osin parane ja haittavaikutuksien voidaan arvioida olevan valtiontaloudelle moninkertaiset mahdolliseen budjettisäästöön verrattuna

ProAgrian toiminnan kattavuus

Edelleen on syytä korostaa, että valtion tuella on osaltaan toistaiseksi varmistettu elintarvikeketjun alkutuotannon tarvitsema neuvonta kattavasti koko maassa. Esimerkiksi Suomessa tuotetusta maidosta yli 85 % on neuvonnan vaikutuksen piirissä, ProAgrian ohjelmilla tehtävät viljelysuunnitelmat kattavat yli puolet Suomen peltoalasta. Neuvontaa tarjotaan kattavasti molemmilla kotimaisilla kielillä. Myös

ohjelmissa ja palveluiden kehityksessä on kaksikielisyys huomioitu. Valtion tuen heikentyessä ProAgrian palvelujen kattavuus tulee heikkenemään ja osa viljelijöistä tulee jäämään palvelujen ulkopuolelle.

Digitaalisten palveluiden kehittämisellä tuetaan riippumattoman ja kattavan asiantuntijaverkoston säilymistä. Tilan tuottavuuden ja kannattavuuden kehittämistä koskeva tieto, mittarit ja keinot ovat helposti neuvojan ja viljelijän tavoitettavissa.

ProAgrian esitys

Maatilatalous on joutunut pitkittyneen heikon markkinatilanteen vuoksi suuriin taloudellisiin vaikeuksiin. Useat maatilat tarvitsevat tuotannon ja talouden asiantuntija-apua selvitäkseen vaikeuksista. Maatiloja tulee auttaa selviytymispolulle ja varmistaa kehittämisen jatkuminen, jotta Suomen elintarvikeomavaraisuutta ja kansallista huoltovarmuutta voidaan ylläpitää. Lisäksi sähköisten palveluiden edelleen kehittäminen edellyttää merkittäviä investointeja. Näiden mahdollistamiseksi **esitämme, että valtionapua ei leikata vuodelle 2020, vaan momentille palautetaan 1 800 000 euroa, ja osaamis- ja palvelukeskuksen selvittämiseen myönnetään kertaluonteisesti 200 000 euroa. Lisäksi tavoitteeksi tulisi asettaa valtionavun palauttaminen vuosikymmenen alun tasolle. Parhaimmillaan sijoitetulle rahalle saadaan moninkertainen vipuvaikutus maatilojen kannattavuuden paranemisen kautta.**

ProAgria Keskusten Liitto ry

Harri Mäkivuokko

Harri Mäkivuokko
toimitusjohtaja

Svenska Lantbrukssällskapens förbund rf

Peter Österman

Peter Österman
toimitusjohtaja